

19. Hakama a jej význam

Keď som bol O-senseiov uchi deshi, každý musel nosiť hakamu pri tréningu od prvej chvíľe ako vkročil na tatami. Neboli žiadne obmedzenia ohľadom typu hakamy, takže dojo bolo veľmi pestrofarebné miesto. Mohli ste tam vidieť hakamy všetkých druhov, farieb a kvalít : kendo hakamu, pásikavú hakamu používanú v japonskom tanci či drahocennú hodvábnu hakamu nazývanú *sendai-hira*. Viem si predstaviť niektorých začínajúcich študentov čo dostali výprask za to, že si pozicali drahú hakamu starého otca určenú pre špeciálne príležitosti a potom na nej zodrali kolená pri suwariwaza.

Zivo si pamätám den keď som si zabudol svoju hakamu. Chystal som sa práve vkročiť na tatami len v *dogi*, keď ma O-sensei zastavil.

„Kde máš hakamu?“ spýtal sa prísne. „Myslíš, že môžeš prijať učiteľove inštrukcie len v spodnom prádle? Nemáš žiadny zmysel pre mieru? Zjavne ti chýba znalosť etikety potrebnej pre toho čo nasleduje budo. Chod si sadnúť na kraj a pozoruj odtiaľ vyučovanie.“

To bolo jedno z prvých napomenutí čo sa mi od O-senseia dostalo. Moja nedbanlivosť v tomto prípade pohla zakladateľa k prednáške o význame hakamy. Povedal nám, že hakama bola tradičným odevom kobudo študentov a spýtal sa nás či vieme význam siedmich záhybov na hakame.

„Symbolizujú sedem cností budo.“ povedal O-sensei. „To sú *jin* (láskavosť), *gi* (cest alebo spravodlivosť), *rei* (zdvorilosť a etiketa), *chi* (múdrost, inteligencia), *shin* (úprimnosť), *chu* (lojalita) a *koh* (zboznosť). Tieto kvality nachádzame u vynikajúcich samurajov minulosti. Hakama nás núti premýšľať o podstate pravého bushido. Nosenie hakamy symbolizuje tradície prenášané z generácie na generáciu. Aikido sa zrodilo z japonského ducha bushido a naším cvičením sa musíme snažiť vyleštiť sedem tradičných cností.“

Momentálne väčšina Aikido dojo nedodržiavajú O-senseiovu striktnú politiku ohľadom nosenia hakamy. Jej význam zdegeneroval zo symbolu tradičných cností na odznak postavenia yudanshu (nositeľ danu). Navštívil som mnoho dojo v mnohých krajinách. Na mnohých týchto miestach kde len yudansha nosí hakamu, yudansha strácajú ich ľudskosť. Myslia na hakamu ako na cenu na ukazovanie, ako viditeľný symbol ich nadržanosti. Tento typ postoja robí z ceremónie klanania sa O-senseiovmu obrazu, ktorým začína a končí každá lekcia, výsmech jeho pamiatke a jeho umeniu.

Ešte horšie je, v niektorých dojo, keď sa od zien so stupnom kyu (a len od zien) sa požaduje nosiť hakamu, pre zachovanie ich jemnosti. Podľa mňa je to urážajúce a diskriminujúce pre ženy cvičiace Aikido. A je to tiež urážajúce pre mužov, lebo to u nich predpokladá vulgárnosť, ktorá nemá na tatami miesto.

Vidieť ako sa zľahčuje význam hakamy ma naplna smútkom. Možno to niekomu pripadá ako malicherný problém, ale spomínam si veľmi dobre na dôležitosť, ktorú prikladal hakame O-sensei. Nemôžem vypustiť z hlavy význam tohto odevu a myslím, že nikto nemôže popierať obrovskú hodnotu cností, ktoré symbolizuje. V mojom dojo a v dojo k nim pripojených doporučujem nosenie hakamy všetkým študentom bez ohľadu na ich technický stupeň (Nevyzadujem to od nich pred ich prvým páskovaním, lebo americkí zaciatočníci nemajú japonských dedov, od ktorých by si hakamu pozicali.) Mám pocit, že nosenie hakamy a poznanie jej významu pomôže študentom uvedomiť si ducha O-senseia a udržať jeho myšlienky nazive.

Ak necháme upadnúť do zabudnutia dôležitosť hakamy, je možné že začneme takisto zabúdať na veci v Aikido podstatné. A na druhej strane, ak ostaneme verní želaniam O-senseia ohľadom nášho tréningového úboru, naše duše možno budú viac dôverovať snom, ktorým zasvätil svoj život.